

УДК 371.13

Присвітла О.В.

*асистент кафедри економіки та організації виробництва
Дніпродзержинського державного технічного університету***ІННОВАЦІЙНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ
У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті обґрунтовано необхідність внесення змін в систему освітніх послуг в умовах формування глобального ринку високих технологій. Зроблено висновок про характерні зміни в діяльності університетів у контексті розвитку інноваційної парадигми та сучасних викликів міжнародного ринку праці. Виявлені характерні ознаки інноваційних конкурентних переваг країн, які мають успішні форми взаємодії у триаді «держава–бізнес–освіта».

Ключові слова: глобальний ринок, освітні послуги, інноваційна парадигма, трансфер знань, високотехнологічна економіка, міжнародна конкуренція.

**Присвитла О.В. ИННОВАЦИОННАЯ ПАРАДИГМА РАЗВИТИЯ УНИВЕРСИТЕТСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ
ФОРМИРОВАНИЯ ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНОЙ ЭКОНОМИКИ**

В статье обоснована необходимость внесения изменений в систему образовательных услуг в условиях формирования глобального рынка высоких технологий. Сделан вывод о характерных изменениях в деятельности университетов в контексте развития инновационной парадигмы и современных вызовов международного рынка труда. Выявлены характерные признаки инновационных конкурентных преимуществ стран, которые имеют успешные формы взаимодействия в триаде «государство–бизнес–образование».

Ключевые слова: глобальный рынок, образовательные услуги, инновационная парадигма, трансфер знаний, високотехнологическая экономика, международная конкуренция.

Prysvitla O.V. INNOVATIVE PARADIGM OF UNIVERSITY EDUCATION IN THE CONTEXT OF HIGH-TECH ECONOMY FORMATION

The article justified the need for changes in the system of educational services under the conditions of formation of global high-tech market. The conclusion on distinctive changes in activity of universities was drawn in the context of innovation paradigm and current challenges of international labor market. There were determined the main attributes of innovative competitive advantages of the countries who have successful forms of interaction within triad of «state–business–education».

Keywords: global market, educational services, innovative paradigm, knowledge transfer, high-tech economy, global competition.

Постановка проблеми. На формування глобального ринку освітніх послуг вплинули суспільні інтеграційні процеси, глобалізація, демократизація, створення єдиного інформаційного простору, тощо. Ці зміни відбулись такими швидкими темпами, що привели до потреби реформування освіти на всіх рівнях, оскільки існуючі системи не повністю відповідають сучасним запитам суспільства. Орієнтуючись на сучасні пріоритети міжнародного ринку праці, суб'єкти освіти вносять зміни у структуру послуг, посилюючи їх інноваційні ознаки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку міжнародних ринків освітніх послуг постійно перебуває у полі зору зарубіжних науковців, які орієнтують свої дослідження на цінності постіндустріалізму. У широкому глобалізаційному контексті це знайшло відображення у роботах Ф. Альтбаха, Л. Антонюк, А. Асаула, О. Гаврилішина, Дж. Гелбрейта, О. Дзяд, Б. Капарова, М. Кастельса, К. Келлера, Г. Колодко, А. Колота, Е. Кондрат'єва, Ф. Котлера, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, А. Маршалла, Г. Мюрдаля, Т. Оболенської, Ф. О'Харі, Ю. Пахомова, А. Поручника, А. Філіпенка, В. Шевчука, І. Школи та інших. Існуючі парадигми освіти мають право на існування і на подальші наукові та практичні дослідження, але в умовах інноваційних змін у різних сферах суспільного життя особливої актуальності, з точки зору більшості науковців, набуває нова парадигма ХХІ століття – інноваційна. У своїх працях В. І. Калін [1], М.С. Урядова [2], О.В. Чумак [3] та інші виділяють нові моделі сучасної парадигми, які постають у якості інновацій в освіті та обґрунтовують соціальний аспект доступності освітніх послуг.

І.М. Ілінський [5], В.М. Гамідов [6], О.Г. Романовський, Ю.І. Панфілова [7] та інші. розглядають

розвиток сучасної парадигми освіти в контексті наближення освіти до запитів конкретної особистості студента, його здібностей і сутності. Саме шляхом нових підходів до процесу освіти можливо «розкрити таланти людини, надати їй можливість самореалізуватися, а значить – зробити суспільний розвиток ефективним і несуперечливим» [7, с. 7].

Розвиток міжнародного трансферу знань в умовах глобалізації світової економіки, проблеми трансферу технологій в інноваційному менеджменті університетів освітніх послуг є об'єктом дослідження міжнародних організацій та науковців щодо визначення загальних тенденцій та виявлення змін у структурі попиту та пропозиції в контексті забезпечення інноваційного розвитку країн та компаній. Разом з тим формування глобального ринку високих технологій суттєво вплинуло на попит та пропозицію на ринку освітніх послуг, створило передумови для їх подальшого розвитку в контексті формування нового покоління людей здатних до сприйняття нового високотехнологічного суспільства.

Формулювання мети. Метою дослідження є визначення характерних ознак зміни інноваційної парадигми в освіті в умовах формування основ високотехнологічної економіки шляхом аналізу науково-теоретичних засад та звітів міжнародних організацій щодо стану та тенденцій в процесі надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розширення експансії транснаціонального капіталу, нарощування монополістичних позицій розвинених країн на глобальних ринках товарів, послуг, капіталів веде до поглиблення нерівномірності розвитку та посилення диспропорцій світової економіки. Як наголошує М. Кастельс, глобальна економіка характеризується фундаментальною асиметрією країн

за рівнем інтеграції, конкурентним потенціалом та часткою вигід від економічного зростання [8, с. 117].

Теорія постіндустріального суспільства стверджує, що на планеті відбувається не стільки економічна конвергенція, результатом якої мало б бути політичне і соціальне єднання світового співтовариства, скільки повна уніфікація у сфері інформатизації і розширення світової комунікаційної мережі. Крім того, триває складний і багатоплановий процес, який має ознаки нового регіоналізму – формування макрорегіональних просторів на тлі гео економічного розмежування світу, створення соціально-економічних коаліцій [9, с. 51]. За вищевикладених обставин у зазначеній теорії на перший план висувається питання створення системи глобального управління ресурсами планети, всією економічною діяльністю на ній.

У розвинутих країнах сформувалася теорія постіндустріального суспільства, яка базується на теоретичних доробках попередніх періодів. У постіндустріальних умовах важливого значення набувають інформація, знання, наука, які стають головними рушійними силами розвитку і основою створення інтелектуального капіталу підприємств та компаній. Інтелектуалізація ринку праці створила об'єктивні умови для збільшення кількості працівників, які займаються інноваційним підприємництвом та наданням високотехнологічних послуг.

Економіка знань вимагає наближення освіти до потреб постіндустріальної економіки шляхом перетворення її на найважливішу галузь економіки [10, с. 22]. Освіта виконує принципово нову роль – не просто важливого складника соціальної сфери, а нової системи створення матеріальних цінностей, заснованої на інтелекті. Найефективнішим методом в рамках глобальної економіки стає оптимізація – вдале поєднання різноманітних умов економічної діяльності в різних регіонах планети в рамках єдиного господарського механізму, орієнтованого, замість забезпечення безперервного НТП, на перерозподіл світового доходу. Унаслідок цього формування високих технологій перемістилось зі сфери промислового виробництва у сферу вилучення гео економічних рентних платежів, що дозволяє багатим країнам вилучати надприбуток (як своєрідну ренту) із соціально-економічної неоднорідності світу.

У своїх наукових працях Н.П. Мешко обґрунтовує, що створення високотехнологічної економіки є новою парадигмою постіндустріального розвитку світового господарства, яка базується на посиленні інтелектуальної складової як головної рушійної сили, і саме творчий імператив має забезпечити конкурентні переваги національної економіки країн в умовах глобалізації.

Згідно досліджень науковців [19], провідні країни світу – США, Японія, Німеччина, Великобританія, Швеція, Швейцарія – накопичили певний досвід реалізації стратегій високотехнологічного розвитку економіки, в компаніях цих країн працюють найкращі фахівці, які забезпечують ефективну діяльність на всіх стадіях створення інновацій – від ідеї до її комерціалізації. У цих країнах спостерігається висока концентрація наукових досліджень та розробок, переважає високотехнологічна структура національного виробництва та зосередження найбільших потоків капіталів. Національна економіка саме цих країн усе більше відповідає ознакам високотехнологічної економіки, а університети мають високий рівень конкуренції.

Таким чином, трансфер знань і розвитку технологій на сьогодні офіційно закріплено як окрему

Таблиця 1
Концептуальні положення створення високотехнологічної економіки як нової парадигми постіндустріального розвитку світового господарства [11, с. 84]

Концептуальні складові	Зміст основних положень
Теоретичні основи формування	Теорія довгих хвиль, теорія вирішення дослідницьких завдань, теорія хаосу, концепція невизначеності розвитку високотехнологічного бізнесу та інші.
Базисні складові	Інтелект, інформація, ресурси.
Імперативи розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – зосередитись на створенні талантів, а не на залученні компаній; – розвиток місцевих талантів проти залучення талантів ззовні; – охорона навколишнього середовища і поліпшення якості життя в регіоні; – динамічний розвиток культури та її толерантність; – партнерство в мережах інтеграційного простору.
Принципи формування стратегії розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – принцип глобальної першості; – принцип світової якості та новизни технологій; – принцип фрактальної диференціації високотехнологічного бізнесу; – принцип мінімізації ризиків; – принцип конвергенції форм технологічної інтеграції.
Інституційні основи розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – створена міжнародна система сертифікації високотехнологічної продукції; – функціонує глобальна інформаційна мережа накопичення, збереження та надання послуг щодо джерел одержання нових знань, нових технологій тощо; – формується і вдосконалюється нормативно-правова система міжнародного захисту інтелектуальної власності; – діють міжнародні інституції, які забезпечують функціонування глобальної інноваційної мережної інфраструктури; – утворились глобальні ринки високотехнологічної продукції.
Системи забезпечення розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – стратегії інноваційного розвитку країн; – корпоративні стратегії високотехнологічного розвитку; – диверсифікація форм міжнародної технологічної інтеграції; – міжрегіональна кооперація у сфері науково-технологічного обміну; – співпраця держав на рівні міжнародних інституцій з регулювання й управління високими технологіями; – механізми управління міжнародною інноваційною діяльністю; – методи управління інвестиційно-інноваційним потенціалом мікро-, мезо-, макрорівнів.

функцію університетів та дослідницьких центрів, наприклад, в Німеччині, Швеції. В окремих країнах (наприклад, Франції) така функція виконується теж шляхом стимулювання учасників процесу дифузії знань, які здійснюються з боку учбових і наукових закладів. Це один аспект трансферу знань. Другий, більш глибокий, є організаційним закріпленням через формування спільних підприємств між бізнесом і представниками науки і освіти, що виконують різноманітні роботи – від розробки та впровадження новітніх технологій до надання сервісних послуг інноваційного характеру.

Існують різні форми трансферу знань, такі як спільні дослідницькі проекти університетів і компаній (наприклад, контрактні дослідження), права на

інтелектуальну власність і дочірні підприємства, мобільність студентів і співробітників, консалтинг і так далі, а також «легкі» форми трансферу знань, такі як відвідування конференцій і створення електронних мереж. У міру того, як класичні університети усвідомлюють необхідність стати більш інноваційними, гнучкими й швидкодіючими, вони все частіше починають бачити в управлінні та обміні знаннями спосіб підвищити ефективність використання людських ресурсів й отримати важливі конкурентні переваги на ринку освітніх послуг. Сучасне суспільство очікує нової ролі від науково-педагогічного персоналу класичних університетів, зокрема, що саме вони будуть набагато активніше, ніж раніше, генерувати ідеї і вирішувати проблеми, а також виконувати більше завдань у більш стислі терміни. Так як основний капітал університету – це людські ресурси, тому все більше значення надається самонавчанню персоналу, підвищенню кваліфікації, обміну досвідом.

У найближчому майбутньому, на загальну думку експертів, управління знаннями стане чи не єдиною можливістю зберегти лідируючі позиції у висококонкурентному середовищі, адже в сучасних умовах перемагає той, хто вміє працювати швидше й ефективніше, а значить, той, хто володіє й управляє знаннями. Вищі навчальні заклади, діяльність яких буде створена на чітко визначених теоретико-методологічних засадах створення та реалізації інновацій, дають стабільні результати в якісно нових показниках наукової, навчально-виховної, науково-методичної, виробничої діяльності.

Кожен сучасний університет визначає свою власну стратегію управління інтелектуальним розвитком, що приводить до системних змін у цілях, структурі, змісті та технологіях навчально-виховного процесу та забезпечує зростання власного інтелектуального потенціалу (рис. 1).

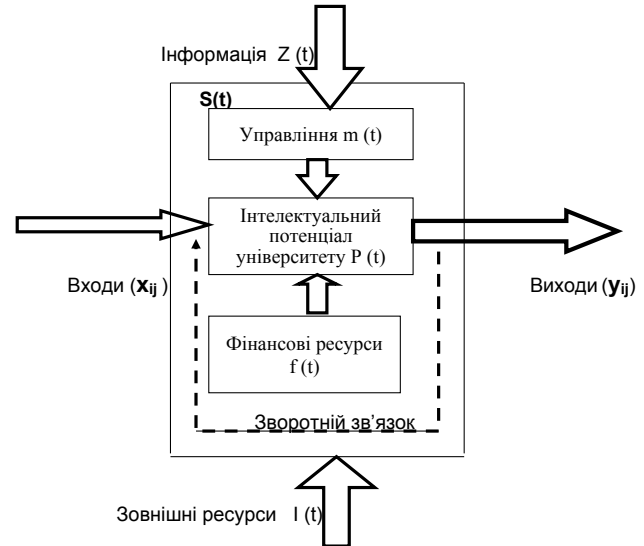

Рис. 1. Управління розвитком інтелектуального потенціалу університету

Таблиця 2

Трансформація знань у сучасному університеті в контексті інноваційної парадигми

Вхід – ресурси (x_{ij})	Оператор перетворення «входи» у «виходи» $S(t)$	Виходи – результати (y_{ij})
Персонал – людські ресурси Інформація – інформаційний ресурс $Z(t)$ Техніка – технічний ресурс Організаційна структура – комунікаційна система Фінанси – фінансовий ресурс $f(t)$ Інвестиції – інвестиційний ресурс Абітурієнти – випускники шкіл, ліцеїв, ВНЗ	Система освіти Системи кредитування інноваційних проєктів студентів Система підвищення кваліфікації Освітні технології Нові форми Інтернет-освіти Форми трансферу знань Екосистеми комерціалізації інновацій Мотиваційні системи поповнення нових знань персоналу	Нові знання Нова якість персоналу Бакалаври, магістри, кандидати наук, доктори наук Наукові розробки, винаходи, наукові відкриття Інноваційні проєкти Створення стартапів Створення спін-оф компаній

Таблиця 3

Ознаки вищої освіти на глобальному ринку

Характерні ознаки глобального ринку освітніх послуг	Вища освіта в інноваційному постіндустріальному суспільстві
Поглибленням селективної функції освіти;	Висока доступність вищої освіти для людей з різними доходами, за різними віковими групами;
Розвиток функції адаптації освіти і людини до нових можливостей навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації;	Навчання у ВНЗ як початковий етап навчання впродовж життя;
Посилення рівня міжнародної конкуренції між суб'єктами ринку	Інноваційна активність і міжнародна мобільність студентів;
Інтернаціоналізація освіти та розвиток трансграничних форм освітніх послуг	Форми подання знань – різноманітні і переважно активні форми (ігрові, проблемні, ініціація самостійної роботи, пошуки та ін.)
Диференціація форм і видів освітніх послуг у просторі і часі	Індивідуальна стратегія навчання, формування індивідуального комплексу знань;
Створення напруги на ринку праці через отримання випускниками незатребуваних спеціальностей;	Здатність виробляти нові знання. Мета навчання – навчити вчитися, роль викладача – консультативна, роль студента – переважно активна;
Формування недержавної освіти на всіх рівнях освітніх послуг;	Підготовка фахівців різними формами навчання;
Зміна суспільної думки, в яких освіта стала сприйматися як найважливіша умова виживання, основа матеріального благополуччя;	Перевага процесів диференціації навчання, акцент на прикладне використання знань в реальних умовах
Орієнтація молоді на нові престижні професії	У формах навчальної діяльності переважає використання колективних і групових форм навчальної роботи

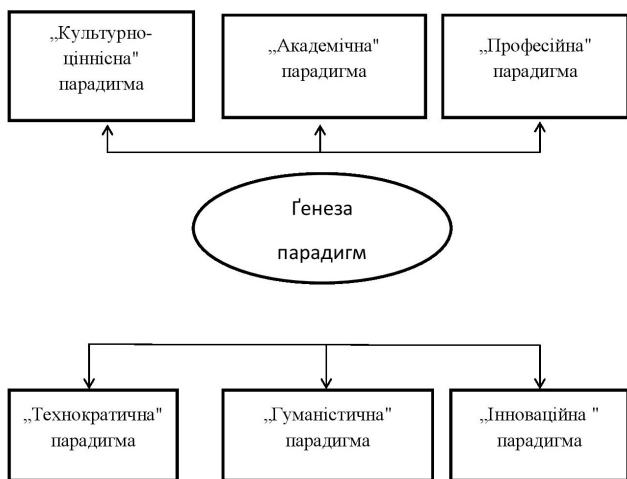

Рис. 2. Гене́за парадигм університетської освіти

Якість інтелектуального потенціалу університету, як власне і будь-якого вищого навчального закладу, визначається рівнем отримання нових знань людиною, який, як відомо, формується через систему освіти та професійної підготовки кадрів. Інтелектуальний потенціал університетів та технології передачі нових знань відповідно визначають якість підготовки студентів і їх спроможність до здійснення наукових досліджень та ефективної інноваційної діяльності у майбутній практичній роботі через процес трансформації набутих знань в нові якості персоналу, наукові результати та інноваційні проекти (табл. 2).

Розвиток глобального ринку освітніх послуг формується на основі тенденцій на міжнародному ринку праці та з урахуванням сучасних запитів цивілізаційного розвитку суспільства. Однією із найбільш вагомих домінант інтенсивного розвитку освітніх послуг є інноваційна складова у їх структурі.

Високий рівень конкуренції на глобальному ринку високих технологій є стимулюючим фактором для нових ініціатив та нових підходів в організації освітнього процесу. Змінюється парадигма університетської освіти. Нові знання, нові форми та види надання послуг, підготовка та перепідготовка фахівців нових напрямів, сучасні інтерактивні форми навчання, співпраця у комерціалізації інновацій, нові підходи до визначення місії навчальних закладів – це неповний перелік чинників, що визначають міжнародну конкурентоздатність суб'єктів освітніх послуг. Зростання інноваційних факторів у конкурентній боротьбі університетів та інших закладів освіти за лідируючі позиції на глобальному ринку освітніх послуг є об'єктивною реальністю в умовах формування високотехнологічної економіки в управлінні урядів країн у сфері освіти і науки (табл. 3).

Модернізація освіти, по суті, є формуванням майбутньої моделі подальшого цивілізаційного розвитку суспільства. Згідно із дослідженнями науковців, парадигми університетської освіти, що існували у певний історичний період, були орієнтовані на різні наукові та навчальні цілі (рис. 2).

На переконання окремих дослідників, саме раціоналістична модель університетської освіти організовано орієнтована на успішну адаптацію до сучасного суспільства й цивілізації, високу якість універсальної підготовки, глибоку спеціалізацію в сфері майбутньої професійної діяльності, готовність до творчого освоєння і розробки перспективних технологій [12]. Сучасними науковими підходами в управлінні інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах є системно-синергетичний, цілісний, гуманістичний, діалектичний, концептуальний; пріоритетними принципами – демократизм, гуманізм, національна спрямованість, відкритість, інноваційність [18]. Характерним для управління інноваційною діяльністю в навчальних закладах є реалізація принципу інноваційності, який передбачає наявність у керівників спрямованості на необхідність постійного оновлення освітнього процесу внаслідок застосування освітніх інновацій і забезпечується організаційно-управлінськими, фінансово-економічними та психолого-педагогічними змінами

Заснована на знаннях високотехнологічна економіка формує все більший попит на працівників із вищою освітою, які вільно володіють іноземними мовами та мають професійні навички роботи в глобальній мережі Інтернету. В умовах глобалізації стрімко розвивається інтернаціоналізація освіти та навчання, все більше студентів навчається за кордоном. За даними Організації економічного і соціального розвитку (ОЕСР) у системі вищої освіти у світі за межами своїх країн навчається близько 2,8 млн студентів. Передбачається, що до 2025 р. їх кількість зросте до

Рис. 3. Схема формування високотехнологічного галузевого кластера

7,2 млн осіб. [14]. Економіка знань вимагає наближення освіти до потреб постіндустріальної економіки: перетворення її на найважливішу галузь економіки. Вона виконує принципово нову роль – не просто важливого складника соціальної сфери, а бази «нової системи створення матеріальних цінностей, заснованої не на силі м'язів, а на силі інтелекту» [15]. Освіта відіграє все відчутнішу роль у нагромадженні та розвитку людського капіталу, за рахунок якого в розвинених країнах формується до 75% національного багатства. Досягти зростання добробуту країни не можна без підвищення значення людського капіталу, а отже, – вітчизняної освіти, реальним цей шлях стає тільки за умови її модернізації.

Варто рухатися шляхом розширення доступності вищої освіти, розвиваючи кредитування, надання права позаконкурсного зарахування до вищого навчального закладу (приміром, для військовослужбовців-контрактників), упорядкування пільг для інвалідів, сиріт, інших категорій [16]. Окрім цього, уже на часі запровадження практики надання грантів і стипендій різних фондів та приватного бізнесу, а також пільг самих навчальних закладів, розвитку практики цільової підготовки фахівців з вищою освітою на замовлення та за рахунок роботодавців.

Розвиток інноваційної діяльності ВНЗ, створення та стимулювання малого наукоміського бізнесу не можливо без ефективної співпраці у тріаді «держава, освіта, бізнес» через формування кластерів інноваційного розвитку. До кластерів входять численні підприємства різних галузей та інші установи, які відіграють важливу роль у створенні конкурентного середовища: університети, органи стандартизації, дослідницькі установи, торговельні асоціації, що здійснюють підготовку кадрів, відповідають за інформаційне, дослідницьке та технічне забезпечення (рис. 3).

Кластери мають позитивний вплив не лише на діяльність підприємств, а й на наукову діяльність університетів, оскільки забезпечують трансфер технологій та нові угоди щодо фундаментальних та прикладних досліджень за пріоритетними напрямками розвитку високотехнологічних галузей економіки.

У Німеччині сьогодні працюють три із сімох найкращих кластерів високих технологій в світі, котрі отримали назву «Силіконова долина XXI століття» – у Мюнхені, Гамбургу, Дрездені. Мюнхенський технопарк засновано на базі Технічного університету та Баварської академії наук. Уряд країни сприяв розвитку цього технопарку, фінансуючи дослідження у напрямках охорони здоров'я, програмного забезпечення та телекомунікації через фонди. Важливим фактором став також сприятливий інвестиційний клімат у регіоні для створення венчурних компаній. Місцевий Технічний університет став фундаментом і Дрезденського технопарку – тут за 66 спеціальностями навчається більше 22 тисяч студентів, просто поруч із технологічним центром та компаніями, що займаються виробництвом чипів та панорамних фотокамер [17]. Великі американські корпорації оцінили перевагу Дрезденського технопарку у створенні підприємств, спеціалізованих на мікроелектроніці, і вкладають сюди мільярди доларів. У Гамбурзькому технопарку швидко ростуть інноваційні компанії, сконцентровані на дослідженнях в області мультимедіа. Значну частку фінансування ці технопарки отримують з федерального та місцевих бюджетів.

Висновки. Вища освіта в інноваційному постіндустріальному суспільстві характеризується спрямованістю на високу доступність, неперервне навчання впродовж всього життя, індивідуальною стратегією

навчання, перевагу процесів диференціації, на активну роль студента та консультативну роль викладача, широке використання інноваційних форм навчання.

Заснована на знаннях високотехнологічна економіка формує все більший попит на працівників із вищою освітою. Але в Україні значна частина випускників не знаходить роботи за спеціальністю, тобто на ринку праці і в національній економіці спостерігається досить висока невідповідність попиту і пропозиції. Розв'язання цієї суперечності можливе за умови створення високотехнологічної економіки, яка «здійснюватиме запит» на кваліфіковані кадри, щоб забезпечити свою конкурентоспроможність, а університети, у свою чергу, будуть забезпечувати економіку необхідними кадрами. Тож модернізація освіти, по суті, є формуванням майбутньої моделі подальшого трансформування українського суспільства.

Для того, щоб українська освіта відповідала вимогам сучасності необхідно перетворити освіту на найважливішу галузь економіки, використовувати нові підходи до підготовки освітньо-професійних кадрів та до фінансування галузі, сформувати ефективну взаємодію та рівновагу ринку освітніх послуг і ринку праці.

Поки приватна освіта не стала якісним конкурентом державній, велика роль у трансформуванні інноваційного менеджменту в університетах належить державі. Для цього необхідно:

- по-перше, визнання для університетів обов'язковими реальних, а не фіктивних свобод викладання і навчання, що передбачає принципово інший підхід до організації навчального процесу. Запровадження університетської автономії у контексті академічних свобод відкриє перед університетами нові можливості. Розвиток академічних свобод розглядається у тісному зв'язку з іншими демократичними цінностями, адже університет є частиною суспільства [20]. Тому, потрапляючи до університету, людина виховується в атмосфері активної відповідальності за ціле суспільство;

- по-друге, впровадження інноваційної державної політики підбору та атестації університетських кадрів; приведення в дію реального механізму конкурсного відбору на державному рівні; виявлення та залучення на кафедри кращих наукових сил, перш за все – серед талановитої молоді, яка в іншому випадку продовжить залишати країну, щоб знайти місце в зарубіжних університетах;

- по-третє, нарощування інфраструктури університетської науки, яка дає можливість вести навчальний процес і виконувати наукові дослідження на сучасному світовому рівні. Контроль за цим знову-таки має вести держава, щоб уникнути нецільового та неефективного використання вкладених коштів;

- по-четверте, включення університетів в національну інноваційну систему, для того щоб вони були спроможні давати відповіді на виклики сьогодення, насамперед у сенсі економічного і соціального зростання від продукування якісно нового знання, пошуку відповідних рішень, технологій, відкриттів, які спонукатимуть необхідні перетворення у суспільстві, державі та, зрештою, в усьому світі.

Британці стверджують, що найбільша перешкода на шляху позитивного розвитку сучасного університету – це не брак матеріальних ресурсів, не обмежуючі розвиток режими тощо. Все це справді важливо, але головне – це наші уявлення, енергія і наша мужність щось змінити, щоб продовжувати рухатися вперед [21].

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Калин В.И. Парадигмы образования в современной мировой педагогической практике / В.И. Калин // Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010 : збірник матеріалів. – Харків : ХДАДМ, 2010. – С. 44-46.
2. Урядова М.С. Інноваційні моделі вищої освіти (соціологічний аспект) // Соціологічні дослідження : збірник наукових праць. – № 7. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2008. – С. 1-9.
3. Чумак О.В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://virtkafedra.uscoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf.
4. Подольская Е.А. Цели высшего образования: корректировка в ответ на вызовы времени / Е.А. Подольская // Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010 : збірник матеріалів. – Харків : ХДАДМ, 2010. – С. 59-61.
5. Ильинский И.М. Образовательная революция / И.М. Ильинский. – М. : Изд-во Моск. гуманит.-соц. акад., 2002. – 592 с.
6. Гамідов В.М. Глобальна освіта – як детермінат розвитку світоглядної свободи особистості / В.М. Гамідов // Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010 : збірник матеріалів. – Харків : ХДАДМ, 2010. – С. 220-221.
7. Сучасні педагогічні технології в освіті : збірник наук.-метод. праць / за ред. О.Г. Романовського, Ю.І. Панфілова. – Харків: НТУ «ХПІ», 2012. – 224 с. – Укр. та рос. мовами.
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: [пер. с англ. / под науч. ред. О.И. Шкарбана]. / Кастельс М. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
9. Білорус О. Глобальна перспектива і сталий розвиток / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
10. Мешко Н.П. Інноваційна домінанта в сучасній освітній парадигмі / Н. П. Мешко, О. В. Тарабара // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. Випуск 1. – 2012. – Т. 20. – № 10/3. – С. 19-26.
11. Стратегії високотехнологічного розвитку в умовах глобалізації: національний та корпоративний аспекти : монографія / За ред. Н.П. Мешко. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 470 с.
12. Ісайкіна О.Д. Інноваційний менеджмент як напрям вдосконалення процесу управління якістю освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Isaikina.pdf 19.
13. Концепція формування системи експортування освітніх послуг на період 2011–2020 рр. (Проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.convdocs.org/docs/index-38108.html>.
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vmurol.com.ua/upload/Gazeta_UU/2011/Gaz%2010-11%282011%29.pdf.
15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://law.univ.kiev.ua/images/stories/Lit/kaf-zemel/2012-round-table.pdf>.
16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/590/1/%D0%91%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20APE-2007-9%28275%29-C-161-168.pdf>.
17. Ісайкіна О.Д. Інноваційний менеджмент як напрям вдосконалення процесу управління якістю освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Isaikina.pdf.
18. Заворотинська Н.М. Теоретичні питання запровадження інноваційного менеджменту в освіті / Н.М. Заворотинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/znpbdpu/Ped/2010_2/Zavorot.pdf.
19. Макогон Ю.В. Международный трансфер знаний в условиях глобализации мировой экономики / Ю.В. Макогон, Т.С. Медведкин // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Менеджмент інновацій, Випуск 1. – № 10/3. – Том 20. – 2012. – С. 10-19.
20. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Элвин Тоффлер ; [Пер. с англ. В.В. Белокосков, К.Ю. Бурмистров, Л.М. Бурмистрова, Е.К. Комарова, А.И. Мирер, Е.Г. Руднева, Н.А. Строилова] ; Науч. ред., авт. предисл. П.С. Гуревич. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2003. – 669 с.
21. Presidents' Declaration on the Civic Responsibility of Higher Education. – Campus Compact. – Providence, 2002.

УДК 339.9

Резнікова Н.А.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
Інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ КОНСАЛТИНГОВИХ РИНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено сутність процесів інституціоналізації в умовах глобальних трансформацій консалтингової діяльності. Охарактеризовано діяльність міжнародних інституцій, що забезпечують функціонування національних ринків консалтингу. Систематизовано інституційну базу консалтингу, інфраструктуру національного консалтингового ринку. Проаналізовано сучасний стан інституційного забезпечення вітчизняного консалтингового ринку. Запропоновано заходи щодо удосконалення інституційного середовища ринку консалтингу України.

Ключові слова: консалтинг, інститути, ринок консалтингу, інфраструктура, глобалізація.

Резнікова Н.А. ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ КОНСАЛТИНГОВЫХ РЫНКОВ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В статье исследована сущность процессов институционализации в условиях глобальных трансформаций консалтинговой деятельности. Охарактеризована деятельность международных институтов, обеспечивающих функционирование национальных рынков консалтинга. Систематизирована институциональная база консалтинга, инфраструктура национального консалтингового рынка. Проанализировано современное состояние институционального обеспечения отечественного консалтингового рынка. Предложены меры по совершенствованию институциональной среды рынка консалтинга Украины.

Ключевые слова: консалтинг, институты, рынок консалтинга, инфраструктура, глобализация.

Reznikova N.A. THE INSTITUTIONAL ASPECTS IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL CONSULTING MARKETS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

In this article there are investigated the process of institutionalization in the context of global transformation consulting activities. There are describes the activities of international institutions, that ensure operation of national markets consulting. The systematized institutional framework for consulting, infrastructure, national consulting market. The analyzed current state of institutional provision of domestic consulting market. There were proposed the measures to improve the institutional environment of the consulting market of Ukraine.

Keywords: consulting, institutions, consulting market, infrastructure globalization.